

In veilige handen

Handleiding bij (het voorkomen van) ongewenst gedrag en seksueel misbruik

IVN-afdeling IJssel&Gouwe- 2022

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Wat is ongewenst gedrag	4
Omgangsregels	5
Maatregelen ter voorkoming van seksueel misbruik	6
Wat doen we bij ongewenst gedrag of een melding van een strafbaar feit?	7
Wat doen we bij melding van (vermoedens van) seksueel misbruik?	8
Bijlagenoverzicht	10

Deze handleiding is vastgesteld in de ledenjaarvergadering van de afdeling IVN IJssel&Gouwe op 16 maart 2022

1 Inleiding

Een veilige omgeving is belangrijk. Naast de aanwezigheid van een fysiek veilige (speel)omgeving en veilige materialen moeten alle leden, vrijwilligers en deelnemers van de activiteiten zich ook veilig bij elkaar kunnen voelen. We gaan daarom met respect met elkaar om en houden ons aan de algemeen geldende normen en waarden.

Grensoverschrijdend gedrag is een lastig onderwerp. Niemand hoopt dat het gebeurt. En juist daarom is het van belang dat erover wordt gesproken. Openheid en preventief beleid helpen hierbij.

Deze handleiding gaat over hoe wij binnen de IVN-afdeling IJssel&Gouwe ongewenst gedrag willen voorkomen en wat te doen als zich dit toch voordoet. We gaan met elkaar in gesprek over dit onderwerp en maken afspraken over wat we doen als het toch een keer mis gaat.

NB.

Deze handleiding is een vertaling van het landelijk beleid van het IVN naar de IVN-afdeling IJssel&Gouwe. Het protocol in bijlage 6 is letterlijk overgenomen vanuit het landelijk beleid omdat bij meldingen van (vermoeden van) seksueel misbruik, de landelijke procedure gevolgd moet worden. Voor de andere hoofdstukken is de landelijke lijn aangehouden, waarbij de tekst aangepast is op de specifieke situatie en activiteiten van deze afdeling.

2. Wat is ongewenst gedrag?

Ongewenst gedrag is iedere vorm van aandacht of gedrag dat door anderen als onprettig wordt ervaren. Dat kunnen al dan niet seksueel getinte opmerkingen zijn, grapjes of een manier van kijken die door de persoon of personen op wie ze gericht zijn als onprettig worden ervaren. Het kan ook gaan om pesten, inbreuk op privacy zoals meeluisteren met vertrouwelijke gesprekken of in iemands spullen snuffelen, discriminatie, overmatig alcohol- of drugsgebruik, bedreiging, agressie of geweld.

Extra aandacht moeten we hebben voor het risico van *seksueel misbruik* bij kinderen, jeugdigen of andere minder weerbare personen. Kinderen weten nog te weinig over seksualiteit. Ze herkennen seksueel gedrag meestal niet als misbruik en weten niet hoe ze hun grenzen kunnen aangeven. Seksuele handelingen van welke aard dan ook en intieme relaties met jeugdige deelnemers zijn onaanvaardbaar. Dat geldt ook voor het ingaan op seksueel getinte toenaderingspogingen vanuit een jeugdige deelnemer.

Als afdeling hebben we de taak het onderwerp 'ongewenst gedrag' op de agenda van de vereniging te zetten, omdat openheid en preventief beleid helpen ongewenst gedrag te voorkomen of tegen te gaan.

2.1 Doel

Het voorkómen van ongewenst gedrag en seksueel misbruik.

2.2 Wat is hiervoor nodig?

- a. Omgangsregels/gedragsregels die we met elkaar hebben afgesproken en waar iedereen zich aan houdt;
- b. Een gedragscode die ondertekend is door alle vrijwilligers die kinder-/jeugdactiviteiten en activiteiten voor kwetsbare personen begeleiden;
- c. Een verklaring omtrent gedrag (VOG) van alle vrijwilligers die met kwetsbare groepen en/of kinderen/minderjarigen omgaan;
- d. Een risico-inventarisatie van activiteiten met kinderen en jeugdigen met eventueel daaruit voortvloeiende actiepunten;
- e. Een vertrouwenscontactpersoon voor het eerste contact en die de melding van ongewenst gedrag of seksueel misbruik doorgeeft aan de landelijke vertrouwenscommissie;
- f. Een protocol waarin beschreven staat hoe te handelen bij ongewenst gedrag. Dit protocol is opgenomen in het Huiselijk Reglement;

Alle vrijwilligers van de afdeling zijn bekend met deze afspraken. Nieuwe vrijwilligers worden bij hun aanstelling hierover geïnformeerd.

In de volgende hoofdstukken wordt dit verder toegelicht.

3. Omgangsregels

Omgangsregels helpen om te zorgen voor een sfeer waarin iedereen zich prettig voelt en veilig is. Ze zijn in principe een vertaling van de algemene normen en waarden zoals die in Nederland gelden. De vertaling naar de praktijk kan per afdeling verschillen door verschillen in cultuur en lokale situatie.

De omgangsregels zijn door de leden vastgesteld op de jaarvergadering en worden eens per 3 jaar geëvalueerd en zo nodig bijgesteld. Nieuwe leden worden zo op de omgangsregels geattendeerd.

Vertrouwenscontactpersoon en landelijke vertrouwenscommissie

Bij het afspreken van omgangsregels hoort ook het instellen van een vertrouwenscommissie of, in ons geval, een vertrouwenscontactpersoon. Omdat de meeste IVN-afdelingen te klein zijn voor een eigen vertrouwenscommissie, heeft de IVN een landelijke vertrouwenscommissie ingericht. We sluiten hierbij aan en stellen voor de eigen afdeling een vertrouwenscontactpersoon aan. Bij een melding zal hij/zij de eerste contactpersoon zijn en contact opnemen de landelijke vertrouwenscommissie voor verdere behandeling. Op de website staan naam en contactgegevens van de vertrouwenscontactpersoon van onze afdeling.

In bijlage 1 zijn de omgangsregels van onze afdeling opgenomen.

4. Maatregelen binnen de IVN-afdeling IJssel&Gouwe ter voorkoming van ongewenst gedrag en seksueel misbruik

4.1 Gedragscode

Als er binnen een afdeling activiteiten voor kinderen, jongeren of andere kwetsbare personen worden georganiseerd, dienen er afspraken te worden gemaakt om het risico van misbruik te minimaliseren. Deze afspraken worden bij voorkeur vastgelegd in een gedragscode die door alle begeleidende vrijwilliger(s) wordt ondertekend.

Veel grenzen in het contact tussen vrijwilligers en jeugdige deelnemers zijn niet eenduidig. Het ene kind wil even op schoot zitten als het troost zoekt, het andere kind heeft behoefte aan een aai over de bol en weer een ander kind vindt het niet prettig om aangeraakt te worden. Hierover kunnen nooit exacte grenzen worden afgesproken die voor alle kinderen en in alle situaties gelden. Dat is maar goed ook, want voor veel kinderen is betrokkenheid en lichamelijk contact een voorwaarde om te groeien.

Er is echter wel één heel duidelijke grens, namelijk dat seksuele contacten en handelingen tussen begeleiders en jeugdige deelnemers absoluut niet toelaatbaar zijn. Ook in het wetboek van strafrecht is iedere seksuele toenadering van jeugdigen onder de 16 jaar strafbaar gesteld.

Daarom hebben wij als afdeling voor de vrijwilligers die activiteiten voor kinderen en jeugdigen begeleiden, een gedragscode opgesteld (Conform besluitvorming op de Landelijke Raad van het IVN in 2018). Wanneer je bij IVN afdeling IJssel&Gouwe als vrijwilliger jeugdactiviteiten begeleidt, vragen wij je deze gedragscode te ondertekenen. Hiermee verklaar je dat je de gedragscode kent en hiernaar zult handelen.

4.2 VOG

Sinds het besluit van de Landelijke Raad van de IVN op 2 juni 2018 is het verplicht om van vrijwilligers die met kinderen en jeugdigen werken een VOG te vragen. Het aanvragen van een VOG is tegenwoordig gratis voor IVN-vrijwilligers. Afdelingen kunnen hun aanvragen doen via de IVN Servicedesk. Daarvoor is wel nodig dat we kunnen aantonen dat aan de voor gratis VOG gestelde voorwaarden is voldaan (zie bijlage 5).

4.3 Risico-inventarisatie

Een belangrijke stap bij de preventie van misbruik is het systematisch nagaan van alle mogelijke risicofactoren. Bijlage 3 geeft een checklist met de belangrijkste risico's die zich kunnen voordoen bij het werken met kinderen, jeugdigen en andere minder weerbare personen.

Het is de verantwoordelijkheid van de coördinator van de betrokken werkgroep om aan de hand van deze checklist de belangrijkste risico's in kaart te brengen en waar nodig preventieve maatregelen te nemen. Een voorbeeld van een checklist is te vinden in bijlage 3 of op de website:

<https://www.vrijwilligerswerk.nl/in+veilige+handen+home+nieuw>

Het bestuur IVN – IJssel&Gouwe is er verantwoordelijk voor dat deze lijst ook daadwerkelijk wordt opgesteld.

5. Wat te doen bij ongewenst gedrag of een melding van een strafbaar feit?

Bij lichtere vormen van ongewenst gedrag is het altijd goed de betreffende persoon eerst aan te spreken op zijn gedrag en aan te geven dat dit als onprettig ervaren wordt. Er kan gewezen worden op de gedragsregels die we als afdeling met elkaar afgesproken hebben en de consequenties die dit heeft als het gedrag niet aangepast wordt.

Wanneer dit niet werkt of het vergrijp is te zwaar om iemand hier alleen op terecht te wijzen, dan kan een IVN-vrijwilliger of deelnemer aan een IVN-activiteit - als slachtoffer of getuige - daarvan melding maken bij de vertrouwenscontactpersoon van de IVN-afdeling IJssel&Gouwe. Een melding zal altijd vertrouwelijk behandeld worden. De vertrouwenscontactpersoon gaat in overleg met melder en slachtoffer de problemen met de (vermoedelijke) dader bespreken en proberen tot een oplossing te komen.

In ernstiger gevallen, kan de klacht gemeld worden bij de landelijke vertrouwenscommissie door degene die het incident heeft gemeld of de vertrouwenscontactpersoon.

De vertrouwenscontactpersoon van de afdeling gaat als volgt te werk:

1. De vertrouwenscontactpersoon voert een gesprek met degene die het incident heeft gemeld en het slachtoffer, indien niet dezelfde persoon.
2. De vertrouwenscontactpersoon voert een gesprek met de beschuldigde. De beschuldigde wordt verteld wat de melding inhoudt, bij welke instanties hij of zij terecht kan voor hulp en welke stappen door het afdelingsbestuur worden genomen.
3. De vertrouwenscontactpersoon verwijst voor melding door naar de landelijke vertrouwenscommissie of rapporteert dit zelf bij de landelijke vertrouwenscommissie.
4. De vertrouwenscontactpersoon rapporteert altijd aan het bestuur van de afdeling dat er een melding is geweest. In geval van een (verdenking van een) **strafbaar feit** doet het slachtoffer of de vertrouwenscontactpersoon -in overleg met het bestuur- melding bij de politie. De melding bij de politie wordt altijd gerapporteerd aan de landelijke vertrouwenscommissie.
5. Het bestuur doet uitspraak (berisping, roeyement etc.), neemt eventueel verdere maatregelen (zoals ontzegging van toegang) en informeert de betrokkenen.
6. In geval van een onterechte beschuldiging zullen passende maatregelen worden genomen zoals rehabilitatie.
7. Bij roeyement wordt de daarvoor in de afdelingsstatuten vastgestelde procedure gevolgd.
8. De vertrouwenscontactpersoon en/of vertrouwenscommissie zorgt in overleg met het bestuur voor evaluatie en afsluiting.
9. De vertrouwenscontactpersoon en/of landelijke vertrouwenscommissie zorgt voor - vertrouwelijke- registratie en archivering van alle stukken (met een vast te stellen bewaartermijn afhankelijk van de aard van het incident).

De contactinformatie van de vertrouwenscontactpersoon en de landelijke vertrouwenscommissie staat op de website van de afdeling.

6. Wat te doen bij melding van (vermoedens van) seksueel misbruik?

Landelijk verplichte procedure voor de melding van (vermoedens van) misbruik

Ook bij een goed preventiebeleid kan misbruik voorkomen. Wanneer het mis gaat is het belangrijk voor zowel het slachtoffer als de veronderstelde dader dat er een heldere en zorgvuldige procedure is. Hierin moeten de belangen van alle betrokkenen tot hun recht komen, met duidelijke afspraken over de communicatie naar alle betrokkenen, en - voor zover van toepassing - met de media. Feiten, vermoedens en speculaties dienen zorgvuldig te worden onderscheiden. Waar nodig wordt deskundige hulp van politie, slachtofferhulp en andere ter zake kundige instanties ingeroepen.

Er bestaat voor iedereen binnen IVN een meldingsplicht voor klachten over of signalen van misbruik. Zodra er vermoedens of feitelijke aanwijzingen zijn van misbruik, dan moet dit gemeld worden bij de landelijke vertrouwenscommissie. Een melding kan gedaan worden door de deelnemer zelf, door de ouders, door een andere begeleider of door derden. De behandeling door de landelijke vertrouwenscommissie wordt gedaan in overleg met de lokale vertrouwenscontactpersoon van de afdeling.

Bij alle meldingen is het noodzakelijk om aan de melder duidelijk te maken hoe met de verstrekte informatie zal worden omgegaan. Na afronding van de gesprekken door de landelijke vertrouwenscommissie wordt de melder op de hoogte gesteld van wat er met de melding is gebeurd.

Na melding neemt de landelijke vertrouwenscommissie de volgende stappen:

- a. De commissie rapporteert de melding aan het Landelijk Bestuur van IVN en bepaalt de nader te nemen stappen, waaronder het aanwijzen van een woordvoerder.
- b. De commissie overlegt met de vertrouwenscontactpersoon over de gang van zaken en de taakverdeling.
- c. De commissie heeft een gesprek met ouders/verzorgers en eventueel slachtoffer en/of melder. Zij heeft een gesprek met de (vermeende) dader.
- d. De commissie geeft de melding door aan de politie en heeft een informatief gesprek met de politie.
- e. De vervolgstappen worden gerapporteerd aan het Landelijk Bestuur.
- f. Het Landelijk Bestuur neemt een besluit: royement of rehabilitatie, eventueel andere functie.
- g. Het Landelijk Bestuur communiceert het besluit naar alle betrokkenen.
- h. Het Landelijk Bestuur evalueert het proces en de opvolging.

Zie bijlage 4 voor een richtlijn hoe te handelen in de verschillende situaties en een verdere toelichting op de verschillende stappen.

Bijlagenoverzicht

Onderstaande bijlagen zijn toegevoegd:

1. De algemene omgangsregels voor gebruik binnen de IVN- afdeling IJssel&Gouwe.
2. De gedragscode voor vrijwilligers betrokken bij activiteiten voor kwetsbare groepen.
3. De checklist voor de risicoanalyse.
4. De landelijke procedure (Protocol) voor melding van (vermoedens van) seksueel misbruik.
 - a. Melding
 - b. Stappen na een melding
 - c. Toelichting
 - d. Besluitvorming door het Landelijk Bestuur
 - e. Adressen voor Hulp
5. De aanvraagprocedure en checklist voor een gratis Verklaring omtrent gedrag (VOG) en checklist aanvraagprocedure VOG.

Omgangsregels IVN - afdeling IJssel&Gouwe

1. De IVN-afdeling IJssel&Gouwe staat voor goede omgangsvormen. Respect voor elkaar, gelijkwaardigheid, integriteit, eerlijkheid en veiligheid vormen hierbij centrale begrippen. Dit vormt de basis voor deze omgangsregels, zoals we die binnen onze IVN-afdeling hanteren.
2. Onder ongewenst gedrag wordt verstaan: geweld, agressie, bedreiging, discriminatie, pesten, seksueel grensoverschrijdend gedrag en machtsmisbruik. Al deze vormen van ongewenst gedrag kunnen een fysieke, psychische of verbale uitingsvorm hebben. Ook ongewenste aandacht, discriminerende, seksistische of andere beledigende of krenkende opmerkingen of grappen - mondeling of schriftelijk - worden als ongewenst gedrag beschouwd.
3. Ongewenst gedrag wordt binnen de IVN-afdeling IJssel&Gouwe niet getolereerd. Dit geldt voor IVN-vrijwilligers en voor deelnemers aan IVN-activiteiten. Hierbij gelden dezelfde normen en waarden die binnen de Nederlandse samenleving als 'normaal' worden beschouwd. Alle betrokkenen worden geacht elkaar met respect voor eigenwaarde te benaderen en te behandelen.
4. De IVN-vrijwilliger accepteert geen ongewenst gedrag van deelnemers of collega-vrijwilligers en neemt zelf geen initiatief tot ongewenst gedrag naar anderen.
5. Iedere IVN-vrijwilliger heeft het recht om deelnemers die zich schuldig maken aan ongewenst gedrag hierop aan te spreken en indien gewenst onmiddellijk uit te sluiten van verdere deelname aan de betreffende IVN-activiteit.
6. Het bestuur is gerechtigd om een IVN-vrijwilliger wegens ongewenst gedrag te royeren als lid. Zo kan het bestuur ook iemand die aan een IVN-activiteit deelneemt uitsluiten van verdere deelname indien hij of zij zich schuldig maakt aan ongewenst gedrag tegenover IVN-vrijwilligers of andere deelnemers.
7. In geval van ongewenst gedrag, kan de IVN-vrijwilliger, of de deelnemer van een IVN-activiteit - als slachtoffer (c.q. ouder/verzorger) of getuige - daarvan melding maken bij een van de bestuursleden van de IVN-afdeling IJssel&Gouwe.
8. In ernstige gevallen wordt in overleg met het slachtoffer melding/aangifte gedaan bij de politie.
9. In overleg met het slachtoffer neemt het bestuur gepaste maatregelen. Dit kan in de vorm van een gesprek, waarschuwing, berisping, royement of ontzegging van toegang.
10. Het slachtoffer en de melder worden geïnformeerd over de wijze waarop de melding of klacht is afgehandeld door het bestuur.

Het bestuur draagt er zorg voor dat IVN-vrijwilligers de inhoud van deze omgangsregels kennen. Ook zorgt het bestuur ervoor dat deelnemers aan IVN-activiteiten van deze regels kennis kunnen nemen.

Zo vaak als nodig, maar ten minste één keer in de drie jaar worden deze regels geëvalueerd door het bestuur en zo nodig bijgesteld.

Deze omgangsregels zijn voor het laatst aangepast en vastgesteld op de jaarvergadering van de IVN-afdeling IJssel&Gouwe op 16 maart 2022.

Gedragcode voor omgang met minderjarigen en kwetsbare personen

1. De begeleider zorgt voor een omgeving en een sfeer waarbinnen ieder kind of kwetsbaar persoon zich veilig en gerespecteerd voelt.
2. De begeleider onthoudt zich ervan kinderen en volwassenen te bejegenen op een wijze die hen in hun waardigheid aantast.
3. De begeleider dringt niet verder door in het privéleven van de deelnemers dan functioneel noodzakelijk is. De begeleider ontvangt geen kinderen thuis.
4. De begeleider onthoudt zich van elke vorm van seksueel gedrag ten opzichte van de deelnemers. Seksuele handelingen, contacten en relaties tussen begeleider en kinderen of andere kwetsbare personen zijn onder geen beding geoorloofd.
5. De begeleider mag de kinderen of volwassen deelnemers niet op zodanige wijze aanraken dat deze aanraking naar redelijke verwachting als seksueel of erotisch van aard ervaren kan worden.
6. De begeleider heeft de plicht de deelnemers naar vermogen te beschermen tegen vormen van ongelijkwaardige behandeling en seksueel gedrag en zal er actief op toezien dat de gedragscode door iedereen die bij de pupil is betrokken, wordt nageleefd.
7. Indien de begeleider gedrag signaleert dat niet in overeenstemming is met deze gedragscode en bij vermoedens van seksueel gedrag is men *verplicht* hiervan *melding te maken* bij de daarvoor door het bestuur aangewezen personen.
8. In gevallen waarin de gedragscode niet voorziet of bij twijfel over de toelaatbaarheid van bepaalde gedragingen is het de verantwoordelijkheid van de begeleider in de geest van de gedragscode te handelen en zo nodig daarover in contact te treden met de werkgroep coördinator of de vertrouwenspersoon van de afdeling.
9. Wanneer een vrijwilliger of medewerker wordt verdacht van seksueel misbruik zal de lokale vertrouwenscontactpersoon of landelijke vertrouwenscommissie altijd melding doen bij de politie.

Met onderstaande ondertekening verklaart de vrijwilliger zich akkoord met deze gedragscode

Vrijwilliger

Coördinator/bestuurslid

Naam :

Naam:

Handtekening :

Handtekening :

Plaats :

Datum :

Checklist voor de risicoanalyse mbt. seksueel misbruik

In deze bijlage staan de belangrijkste risico's die zich kunnen voordoen bij de begeleiding van jeugdactiviteiten. De coördinator van de jeugd- of kindergroep kan aan de hand hiervan nagaan of alle risico's in kaart zijn gebracht en waar nodig maatregelen nemen.

Mochten er indicaties zijn dat er ergens verhoogd risico bestaat, dan kan een meer gedetailleerde risico-inventarisatie worden uitgevoerd (zie checklists op hieronder genoemde website).

1. Welke kinderen of volwassen deelnemers zijn extra kwetsbaar?

Bepaalde categorieën kinderen/minderjarige/volwassen deelnemers kunnen extra kwetsbaar zijn voor seksueel misbruik:

- o verwaarloosd, sociaal geïsoleerd of met problemen thuis
- o met een geschiedenis van misbruik, mishandeling, verwaarlozing of pesten
- o met een (verstandelijke) beperking of op andere wijze verminderd weerbaar

2. Welke vrijwilligers kunnen een vergroot risico vormen?

- o Sterke behoefte om controlerend/almachtig te zijn; neiging tot misbruik machtspositie.
- o Gebruik van drank of drugs, of andere vormen van ongewenst gedrag.
- o Weinig op hebben met beleid, richtlijnen en afspraken.

3. Wat voor soort activiteiten of situaties leveren extra risico's?

- o Lichamelijke contacten.
- o Activiteiten waarbij begeleiders en deelnemers zich kunnen afzonderen.
- o Plaatsen waar kinderen zich kunnen omkleeden.
- o Situaties die ruimte geven voor emoties.

NB het gaat er niet om dat dit soort situaties niet mogen voorkomen, maar dat er aandacht is voor mogelijk verhoogde risico's die aandacht verdienen.

Hoe verlaag je de risico's ?

Algemeen:

- o Behandel alle kinderen hetzelfde (niet voortrekken of negeren).
- o Stimuleer de zelfbeschikking en mondigheid van minderjarigen.
- o Signaleer problemen met grensoverschrijdend gedrag direct wanneer die zich voordoen.
- o Zorg voor scholing, afspraken en procedures.
- o Zorg voor een getekende Gedragscode en een Verklaring Omtrent Gedrag.

Activiteiten :

- o Eén op één contact tussen minderjarigen en vrijwillige medewerkers wordt voorkomen.
- o Er is (toe)zicht en begeleiding waar één op één relaties noodzakelijk zijn.
- o Begeleiders hebben naast activiteit gerelateerde contacten geen privé-contacten met minderjarigen die zij begeleiden.
- o Er zijn afspraken gemaakt over de begeleiding van jeugdactiviteiten of –teams.

Verdere informatie over preventie van seksueel misbruik en een uitgebreidere risico-analyse is te vinden op de website van het NOV: <https://www.inveiligehandenvan.nl/aan-de-slag/stappenplan/stap-3>

Aanvraagprocedure en checklist voor een gratis Verklaring omtrent gedrag (VOG)

Onderzoek heeft aangetoond dat het vragen van een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) aan vrijwilligers bijdraagt aan de veiligheid binnen een vrijwilligersorganisatie. Met zo'n verklaring toont de vrijwilliger aan dat hij niet veroordeeld is voor ernstige delicten, zoals een zeden- of geweldsdelict. Met het aanvragen van VOG's maak je bovendien het onderwerp seksueel grensoverschrijdend gedrag bespreekbaar binnen de afdeling en geeft IVN een signaal af dat we werk maken van veilig vrijwilligerswerk. Vanwege deze positieve effecten heeft het ministerie van Veiligheid en Justitie besloten een regeling te treffen waarbij vrijwilligers van alle vrijwilligersorganisaties onder voorwaarden een gratis *digitale* VOG kunnen krijgen. Hiermee is de aanvraagprocedure enorm vereenvoudigd.

IVN toegelaten tot regeling

De vereniging IVN is door het Ministerie van Veiligheid en Justitie toegelaten tot de regeling. Die toelating is gebaseerd op ons beleid 'In veilige handen'. IVN-afdelingen kunnen gratis een VOG aanvragen voor vrijwilligers die werken met kinderen en jongeren (of andere kwetsbare personen). Voorwaarde is wel dat die afdelingen ook zelf veiligheidsbeleid volgens 'In veilige handen' implementeren.

Let op: het aanvragen van een gratis VOG is alleen mogelijk als de vrijwilliger zelf over een internetaansluiting, e-mailadres en DigiD beschikt. De vrijwilliger moet bovendien ingezetene van Nederland zijn. Het is niet mogelijk een gratis VOG te krijgen via een andere procedure!

De procedure bij IVN

Alleen medewerkers van het landelijk bureau van IVN kunnen inloggen op Justis, de website van het Ministerie. Zij voeren de gegevens van de aangemelde vrijwilligers in. De vrijwilliger krijgt hierover een melding via e-mail. Hij/zij moet met behulp van zijn DigiD de aanvraag voltooien. Daarna checkt het Ministerie of de vrijwilliger in aanmerking komt voor een VOG. Dat kan maximaal acht weken duren, maar is meestal veel sneller geregeld. Als uit het antecedentenonderzoek blijkt dat er geen bezwaar is 'tegen betrokkene voor het doel' - in ons geval: zorg voor minderjarigen of zorg voor (hulpbehoevende) personen, zoals ouderen en gehandicapten - krijgt de vrijwilliger de VOG thuis gestuurd.

Afdelingen die een gratis VOG willen aanvragen voor vrijwilligers die werken met kinderen/jongeren (of andere kwetsbare personen) dienen hiervoor het volgende aan te leveren bij de IVN Servicedesk (servicedesk@ivn.nl):

1. Een brief waarin staat beschreven hoe het beleid 'In veilige handen' in de afdeling is overgenomen.
2. Een digitale lijst met de betrokken vrijwilligers waarvoor zij een gratis VOG willen aanvragen. Let op: alleen de vrijwilligers die werken met kinderen of andere kwetsbare groepen komen in aanmerking voor een gratis VOG! Op deze lijst dienen de volgende gegevens vermeld te staan:
 - a. Alle voorletters en (meisjes-)achternaam van de betrokken vrijwilligers (dus geen voornamen) ;

- b. Het e-mailadres van de betrokken vrijwilligers.
3. Gegevens van de contactpersoon binnen de afdeling (naam, functie binnen de afdeling, e-mailadres en telefoonnummer).
4. Let op: als de gegevens niet correct of onvolledig zijn kan de Servicedesk de gegevens niet invoeren en kan het Ministerie het antecedentenonderzoek niet uitvoeren!
5. Als het ministerie het onderzoek heeft afgerond, ontvangt de vrijwilliger zijn of haar gratis Verklaring Omtrent het Gedrag thuis. De vrijwilliger geeft de VOG in bewaring bij de afdeling die hiervoor een dossier bijhoudt zolang de vrijwilliger werkzaamheden verricht voor de afdeling.

Checklist aanvraagprocedure VOG bij het Landelijk Bureau

1. De IVN-afdeling stuurt een document aan de IVN Servicedesk op het Landelijk Bureau waarin staat beschreven hoe het beleid 'In Veilige Handen' in de afdeling is overgenomen.
2. De afdeling informeert de personen waarvoor een VOG wordt aangevraagd over de procedure (verplichte DigiD, inleveren bij de afdeling, geen kopie, alleen geldig voor IVN-activiteiten).
3. De afdeling stuurt een lijst met betrokken vrijwilligers waarvoor een VOG wordt aangevraagd naar de IVN Servicedesk.
4. Er is een contactpersoon binnen de afdeling.
5. De afgegeven VOG's worden (veilig) gearchiveerd door de afdeling.
6. De aanvraagprocedure wordt regelmatig geëvalueerd.
7. De afdeling houdt (een kopie van) de VOG's in bewaring en noteert de datum waarop de VOG is afgegeven.
8. De VOG is een momentopname en aan de VOG is geen geldigheidsduur verbonden. De afdeling bepaalt hoe recent de VOG moet zijn. De houdbaarheid van de VOG verschilt per branche. IVN adviseert om na vijf jaar een nieuwe VOG voor de betreffende vrijwilliger aan te vragen.
9. Als iemand (om principiële redenen) geen DigiD heeft kan bij iedere gemeente een VOG worden aangevraagd. Soms worden daarvoor kosten in rekening gebracht. De procedure staat vaak op de website van de betreffende gemeente vermeld.
10. Een afdeling moet zelf beleid formuleren voor personen die geen VOG willen aanvragen of er niet een krijgen van het ministerie. Geadviseerd wordt om met de betreffende persoon in een gesprek uit te leggen wat de consequenties zijn van het niet aanvragen/krijgen van een VOG. Sinds het besluit van de Landelijke Raad van IVN op 2 juni 2018 kunnen vrijwilligers zonder VOG geen activiteiten van IVN uitvoeren met en voor minderjarigen en andere kwetsbare personen zoals dementerende ouderen en gehandicapten.

Landelijke procedure (protocol) voor melding van (vermoedens van) seksueel misbruik.

1. De Melding

Melding door het slachtoffer:

Degene bij wie het slachtoffer een voorval meldt, mag nooit beloven dat hij of zij het aan niemand anders zal doorvertellen. Hij of zij moet aan het slachtoffer duidelijk maken welke stappen er genomen moeten worden en het slachtoffer daar altijd over informeren. Degene bij wie de klacht is gemeld, is verplicht dit direct te melden bij de landelijke vertrouwenscommissie. De anonimiteit van het slachtoffer blijft gewaarborgd - niet ten opzichte van de landelijke vertrouwenscommissie, maar wel tegenover de dader. In overleg met een lid van de landelijke vertrouwenscommissie wordt bekeken op welke manier de ouders geïnformeerd zullen worden.

In een gesprek met de ouders en het slachtoffer wordt nagegaan of slachtoffer en eventuele ouders steun en hulp wensen. Hierbij valt te denken aan professionele hulp, die de verwerking van wat er gebeurd is, op gang kan brengen.

De landelijke vertrouwenscommissie zorgt dat het betreffende slachtoffer zich veilig voelt. Dit zou gestalte kunnen krijgen door ervoor te zorgen dat de betreffende begeleider tijdelijk de toegang tot de afdeling of (jeugd)groep wordt ontzegd. Voorkomen moet worden dat er afspraken ontstaan die ertoe leiden dat juist het slachtoffer de groep tijdelijk niet bezoekt. Hij of zij heeft immers niets misdaan en moet ook zeker niet dat gevoel krijgen.

De landelijke vertrouwenscommissie overlegt met het bestuur van de afdeling en/of de lokale vertrouwenscontactpersoon over de procedure en de taakverdeling. In het vervolg van dit protocol kan waar landelijke vertrouwenscommissie staat dus ook gelezen worden een: gedelegeerde (persoon of commissie) namens de landelijke vertrouwenscommissie.

Melding door de ouder(s):

Degene bij wie de ouders (of verzorgers) de klacht melden, is verplicht dit direct te melden bij de landelijke vertrouwenscommissie. Een lid van de landelijke vertrouwenscommissie en degene bij wie de ouders de eerste melding hebben gedaan hebben een gesprek met de ouders. Daarbij wordt onderzocht over welke informatie de ouders beschikken en waar de melding op gebaseerd is.

Met de ouders en bij voorkeur samen met het slachtoffer wordt nagegaan of zij steun en hulpverlening wensen of nodig hebben. Ook wordt nagegaan of de ouders (eventueel samen met het jeugdlid) over willen gaan tot het doen van aangifte bij de politie. Het is mogelijk om bij de politie aan te kloppen voor advies. Als men de politie daarvoor benadert, moet direct aan het begin van het gesprek duidelijk worden gemaakt, dat men advies wil en nog geen besluit heeft genomen over het doen van aangifte.

Melding door een andere begeleider:

Wanneer een begeleider misbruik constateert (of ernstige vermoedens daarvan heeft) door een collega-begeleider, is hij of zij verantwoordelijk om de landelijke vertrouwenscommissie hiervan onmiddellijk op de hoogte te brengen.

Melding door derden:

Informatie uit meldingen van derden moet zo snel mogelijk aan de landelijke vertrouwenscommissie worden doorgegeven. Er moet worden uitgezocht over welke informatie anderen beschikken en waar deze op gebaseerd is.

2. Stappen na een melding van (vermoeden van) seksueel misbruik

Na een melding bij de landelijke vertrouwenscommissie worden de volgende stappen doorlopen:

1. De commissie voert een gesprek met degene die het incident heeft gemeld en het slachtoffer, indien niet dezelfde persoon.
2. De commissie voert een gesprek met de beschuldigde. De beschuldigde wordt verteld wat de melding inhoudt, bij welke instanties hij of zij terecht kan voor hulp en welke stappen worden genomen.
3. De commissie rapporteert aan het landelijk bestuur en bepaalt de nader te nemen stappen, waaronder het aanwijzen van een woordvoerder.
4. In geval van een (verdenking van een) **strafbaar feit** doet het slachtoffer of de vertrouwenscontactpersoon of landelijke vertrouwenscommissie - in overleg met het bestuur - **melding** bij de politie. Wanneer de melding bij de politie door de vertrouwenscontactpersoon wordt gedaan, wordt dit altijd gerapporteerd aan de landelijke vertrouwenscommissie.
5. Het landelijk bestuur doet uitspraak (berisping, royement etc.), neemt eventueel verdere maatregelen (zoals ontzegging van toegang) en informeert de betrokkenen.
6. In geval van een onterechte beschuldiging zullen passende maatregelen worden genomen zoals rehabilitatie.
7. Bij royement wordt de daarvoor in de afdelingsstatuten vastgestelde procedure gevolgd.
8. De commissie zorgt in overleg met het landelijk bestuur voor evaluatie en afsluiting.
9. De commissie zorgt voor - vertrouwelijke - registratie en archivering van alle stukken (met een vast te stellen bewaartermijn).

NB Op ieder moment kan communicatie met publiek nodig zijn. In geval van aandacht van media wordt de communicatie naar het publiek verzorgd door de afdeling communicatie van het landelijk bureau.

3. Toelichting:

1. Het lid van de landelijk vertrouwenscommissie dat de melding ontvangt informeert direct de overige leden van de vertrouwenscommissie. Ook wordt het landelijk bestuur op de hoogte gesteld. De vertrouwenscommissie als geheel bepaalt de verder te ondernemen stappen.
2. De commissie (ten minste twee leden) voert, zo nodig samen met de melder, een gesprek met de ouders en zo mogelijk ook met het (jeugd)lid. Als de ouders en/of het jeugdlid dat wensen kan voor opvang een beroep worden gedaan op een gespecialiseerde instelling. Ouders worden gewezen op de mogelijkheid om aangifte te doen bij de politie.
3. De landelijke vertrouwenscommissie voert zo spoedig mogelijk een gesprek met degene op wie de melding zich richt. De beschuldigde wordt verteld wat de melding inhoudt, bij welke instanties hij of zij terecht kan voor hulp en welke stappen door de landelijke vertrouwenscommissie worden genomen. *NB Ook als het om een melding gaat van seksueel misbruik door een begeleider dat buiten IVN plaatsvond, voert de vertrouwenscommissie een gesprek met de vermeende dader.*
4. Als er op grond van de bevindingen van de commissie vermoedens bestaan van seksueel misbruik wordt **altijd** aangifte gedaan bij de politie. Dit kan door het slachtoffer, ouders en/of de landelijke vertrouwenscommissie worden gedaan. Bij voorkeur geschiedt aangifte pas nadat de gesprekken hebben plaatsgevonden van de vertrouwenscommissie met de ouders, en met degene op wie de melding gericht is.
5. De vertrouwenscommissie informeert de betreffende ouders/verzorgers of het slachtoffer over de procedure die gevolgd gaat worden. Hoe meer overeenstemming met alle partijen te bereiken valt over de te bewandelen weg, hoe kleiner de kans is dat het onderwerp op een verkeerde manier in de publiciteit komt. De media komen veelal pas in beeld als een van de

partijen zich benadeeld voelt en zijn verhaal gaat doen. Dit bereiken van overeenstemming kent natuurlijk grenzen. Het belang van het betreffende slachtoffer blijft altijd voorop staan.

6. De landelijke vertrouwenscommissie rapporteert aan het landelijk bestuur dat besluiten neemt en eventueel sancties oplegt. De rapportage aan het bestuur is strikt vertrouwelijk. Verslaglegging wordt afzonderlijk van de reguliere notulen - vertrouwelijk- vastgelegd, en gearhiveerd.

4. Besluitvorming door het Landelijk Bestuur:

1. Als een vrijwilliger van IVN (door justitie) schuldig is bevonden aan seksueel misbruik, ongeacht of dat binnen IVN is gebeurd of daarbuiten, zal het landelijk bestuur besluiten de betrokkene te ontzetten uit het lidmaatschap. Deze ontzetting geschiedt op grond van een onredelijke benadeling van de vereniging (zie Statuten/Huishoudelijk Reglement).
2. Als (door justitie) niet is bewezen dat een vrijwilliger binnen IVN een delict heeft gepleegd, is de betrokkene juridisch gezien onschuldig.
3. Wanneer de betrokkene duidelijk onschuldig blijkt, zal hij worden gerehabiliteerd. De op non-actiefstelling of schorsing wordt opgeheven en de persoon in kwestie wordt in ere hersteld.
4. Als er echter vragen onbeantwoord blijven en er twijfels blijven bestaan, zijn verdere stappen afhankelijk van de bevindingen van de landelijke vertrouwenscommissie en de mate van onrust die is ontstaan.
5. Is er naar alle waarschijnlijkheid niets voorgevallen, valt er met betrokkene goed over de kwestie te praten en is een en ander in redelijke harmonie verlopen, dan kan worden besloten de betrokkene te handhaven; in overleg kan eventueel worden gestreefd naar een 'veilige' oplossing, bijvoorbeeld door verandering van activiteiten binnen de afdeling.
6. Het bestuur zal echter opzegging moeten overwegen:
7. als de vermoedens van misbruik reëel lijken, en dus het risico van schade aan de vereniging niet in verhouding staat tot het belang van de betrokkene
8. als de betrokkene zich in een zodanige situatie bevindt dat er geen werkbare verhouding meer mogelijk is binnen IVN
9. als de kwestie blijvende ernstige onrust heeft teweeggebracht binnen en/of buiten de afdeling.

5. Adressen van personen en instanties die hulp kunnen bieden:

Organisaties en personen die een rol kunnen spelen bij de opvang van het slachtoffer en familie in geval van (vermoedens van) seksueel misbruik zijn:

1. De huisarts van de ouders en het jeugdlid.
2. SHN Slachtofferhulp Nederland - <https://www.slachtofferhulp.nl>
3. Een jeugdzorgorganisatie of een organisatie in de gemeente of regio. Een overzicht van deze organisaties is te vinden op de website van Jeugdzorg: onze leden
4. Stichting Korrelatie - <https://mindkorrelatie.nl>